

En Havets' Helt. *Af Frederik Opffer.*

Den danske Sømands Mod og Hjælpsomhed fik for nylig et karakteristisk Udslag ved „Estonia“s Mandskabs heltemodige Redningsforsøg i Nordsøen. Det er dog ikke noget enestaaende Eksempel paa danske Sømands Vovemod. Altfor lidt kendt er Fyrmester Bjørneboes Redningsdaad under Stormfloden d. 13. November 1872, da han bjergede Besætningen paa en norsk Bark, der strandede paa Hesselø. Om denne usædvanlige Redningsdaad foreligger der kun meget sparsomme Oplysninger. Efter Stormfloden indeholdt „Nykøbing Avis“ og „Illustreret Folkeblad“ et Par korte Meddelelser, som gik ud paa, at Fyrmesteren med en Line om Livet kastede sig i Bølgerne og bjergede Besætningen i Land, En for En. Fyrmesterens Rapport i Fyrprotokollen er ogsaa holdt i meget knappe Udtryk. Da den paa Øen bosiddende Fisker og hans Søn var fraværende med begge deres Baade. og Fyrets Jolle ikke egnede sig til at gaa ud med i høj Sø, var der altsaa intet andet for Fyrmesteren at gøre end „at springe i Søen“, som han skriver.

Mest faar man at vide af den norske Kaptajns Takskrivelse, der strømmer over af Taknemmelighed mod Bjørneboe.

Ved Sammenstilling af disse forskellige Oplysninger faar man følgende Helhedsindtryk: Det norske Barkskib „Hilda“, Kaptajn *Peter Tergesen* af Vidsten, med Planker fra Køpmandsholm til Calais sprang under Orkanen d. 13. November 1872 læk i Søen. Barken vilde ikke lystre Roret og drev med kappet Mesan- og Stormast ned imod Hesselø, hvor det grundstødte paa Revet. Alle Skibets Baade var knust af de vældige Braadsøer, der uafbrudt stod ind over Barken, og Besætningen, som bestod af 10 Mand, havde surret sig fast i Fokkevantet og havde -- som Kaptajnen skriver -- „opgivet alt Haab om Redning“. Da var det, at Fyrmester Bjørneboe med en Line om Livet sprang i Søen og svømmede ud til Barken, hvorfra der med en tom Vandtønde var drevet en Trosse i Land. Bjørneboe bjergede nu en for en de ti Mand ind til Land, hvor han og Assistenten hjalp dem op paa Revet. Herfra vadede de ind paa det tørre under Assistentens Omsorg.

Redningsarbejdet tog' 3 Timer, inden alle 10 Mand var bjerget, og Bjørneboe var paa dette Tidspunkt en Mand paa 52 Aar. Selv skriver han i sin Rapport: „Saavel Assistenten som jeg var begge af Anstrengelse og Kulde efter i 3 Timer at have opholdt os ude paa det yderste af Revet saavel over som under Vand nok saa udmattet som det bjergede Mandskab og maatte gensidig understøtte hinanden for at naa hjem“. Bjørneboe anbefaler Assistenten til Ministeriets Bevaagenhed med den Motivering, at af den nødlidende Besætning „uden hans Hjælp næppe nogen var bleven bjerget, men havde frosset ihjel ombord, da vi to kun var de eneste Søfolk her paa Øen“.

Det er jo trolig nok, at Redningsarbejdet vilde have oversteget Fyrmesterens Kræfter, hvis han ikke havde haft sin flinke Haandlanger inde paa Revet. Mærkværdigt nok omtaler Kaptajn Tergesen ikke Assistenten i sin Takskrivelse. Denne er saalydende:

„Jeg undertegnede Fører af Barkskibet „Hilda“ af Widsteen i Norge, fra Køpmandsholm med Planker til Calais, som under den orkanagtige Storm d. 13. November 1872 indstrandede paa Hesselø med Besætning ialt 10 Mand,

bringer Dem, Hr. Fyrforvalter Bjørneboe herved i Forening med hele mit Mandskab en hjertelig Tak for det Mod og den Dødsforagt, De udviste for at frelse os, og har jeg paalagt mit Mandskab, naar de kommer hjem, da i vide Kredse at bekendtgøre, hvorledes De, efter at alle vore Baade var sønderslaaede af Søen, og vi fortvivlende havde fastsurret os i Vantet og opgivet alt Haab om Redning, hvorledes De da, med en Trosse fastgjort om en Sten paa Revet, 10 Gange frem og tilbage, vovede deres Liv og frelste os alle efter en Kamp i Vandet paa over 3 Timer.

Næst efter at takke Gud bringer vi Dem derfor i Dag, inden vi forlader Øen, samlede vor hjerteligste Tak for Deres Mod og Opofrelse samt Bistand i Hjemmet, en Lindring i vor store Ulykke og Tab og i taknemmelig Erindring fra Sømandsstanden i Almindelighed og Undertegnede i Særdeleshed.

Hesseløen, d. 16. November 1872.

P. Tergesen, Skibsfører."

Herefter følger de øvrige ni Navne paa 1. og 2, Styrmand, Tømmermanden og Matrosen, 3 Letmatroser, Skibsdrengen og Kokken.

I sin Rapport beder Fyrmester Bjørneboe „paa det inderligste“ om, at Fyret maa faa en større Baad. Samtidig klager han over, at man i den haardnakkede Storm ikke kan komme i Land og proviantere, og slutter: „En Besætning af 10 Mand er en betydelig Tilvækst, særlig hvor lidt eller intet haves i Behold og ikke kan skaffes tilveje“. Det er alt, hvad der foreligger om Begivenheden paa Hesselø d. 13. November 1872. Det vældige Braad over Skib og Rev, det sludfulde Vejr og Orkanstødene gennem Barkens resterende Fokkerigning, de forkomne Strandingsfolk i Vantet mellem skrigende Søfugle, og midt i Elementernes Rasen Fyrmester Bjørneboe, der svømmer i Læ af Barkens Skrog og river Mand efter Mand ud af Dødens Favntag, bjerger dem gennem det iskolde Vand og afleverer dem til sin tro Hjælper paa Revet -- alt dette maa Fantasien selv udmale. Det storladne Syn, da to dødtrætte, gennemisnede Mænd, Fyrmesteren støttende sig til sin Assistent, vaklede hen over Revet gennem Sø og Slud, burde have været foreviget. Den hjælpsomme Fyrmesters gæstfri Hjem fra den fattige Kattegatø har sikkert været et Paradis for de skibbrudne Søfolk.

For Bjørneboe var Dagens Begivenhed ikke noget nyt. Medens han var Fyrmester paa Hirtshals Fyr, var han altid parat til at yde sin Hjælp ved de mange Strandinger i og ved Jammerbugten.

Føreren af Sluppen „Løvendahl“ fra Fjellbacken, Kaptajn Olsen, der strandede d. 18. December 1867 paa Kærsgaard Strand, bringer sammen med sin Styrmand og sin Matros skriftlig deres hjerteligste Tak til Fyrmester Bjørneboe og Hustru, „som ikke alene iblandt os har reddet Livet, men ogsaa vore Lemmer efter Hr. Doktor Hornemanns Erklæring til os i Hjørring, da Frostens var saaledes indtrængt i os, at uden Fyrmesterens Behandling ved Indgnidning med Sne og derefter Plejningen i flere Dage, inden Lægen kom, vi sikkerlig havde blevet Krøblinge.“

Under Bjørneboes Ophold paa Hesselø strandede i Februar 1874 Jagt „Sophie“ af Kiel. Paa Rhederiets Vegne skriver kgl. dansk Agent H. B. Hansen, at den opofrende og menneskekærlige Maade, hvorpaa Bjørneboe har søgt at redde Mandskabet, har glædet ham meget. Han slutter saaledes: „Deres Adfærd i denne sørgelige Anledning har i den Grad overrasket og trøstet os alle, at vi

føle Tabet mindre sørgeligt. Det bliver nu fuldstændig indrykket i Avisen, for at enhver kan erfare de mange skønne Træk, der findes i deres saa opofrende og kristelige Handlemaade“.

Bjørneboe har tydeligt nok været Sjælen i adskillige Redningsforetagender, men alt blegner dog ved Siden af hans Daad d. 13. November 1872 -- det er utvivlsomt den største Redningsdaad, en enkelt Mand her i Landet har udført i den nyere Tid. Og det er karakteristisk for denne Mand, *at han afslog at modtage Redningsmedaillen*. Han var Veteran fra vor første slesvigske Krig og modtog fra Admiral Suenson en anerkendende Skrivelse for sin Virksomhed under Krigen 1864. Desuden havde han med Hæder staaet 40 Aar i Statens, henholdsvis Marinens og Fyrvæsenets (derunder Toldvæsenets, Klit- og Strandingsvæsenets) Tjeneste; men han bar ingen officielle Hæderstegn undtagen formodentlig Krigsmedaillen ved særlige Lejligheder. Den eneste offentlige Anerkendelse, han modtog og satte Pris paa, var en Marinekikkert i Baand med de norske Farver -- en Gave fra Kong Oscar som Tak for Redningen af „Hilda“s Mandskab.

Peter Halvorsen Bjørneboe blev født 1820 i Nyboder, hvor Faderen var Overvægter, hvilket svarer til Overbetjent i Nutiden. Som Barn gik han i Nyboders Skole og indtraadte som Dreng i Matroskorpset.

Han var med Flaadens Skibe paa Togter til Levanten og Vestindien, gennemgik de forskellige Grader, indtil han som Baadsmandsmath i 1875 (*red. ikke korrekt, måske 1855*) overgik i Fyrvæsenets Tjeneste som Assistent. Den 1. Oktober 1862 blev han Fyrmester i Hirtshals, 1. Maj 1871 forflyttedes han til Hesselø, hvorfra han tog sin Afsked 1. Maj 1875. Derefter flyttede han til Christianshavn, hvor han etablerede sig som Tobakshandler. Han døde 2. Maj 1902.

En Sønesøn af P. H. Bjørneboe skriver om Bedstefaderen, at han var en meget selvstændig Natur og næsten altid i Opposition til de herskende Forhold. Det er formodentlig en norsk Urfaders hede Blod, der har brusset igennem hans Aarer. Hans Fader var nemlig Nordmand og maa være kommet hertil Landet omkring Aarhundredskiftet. Familien flourer fremdeles i Trondhjem og Bergen. Peter Halvorsen Bjørneboe var i ethvert Fald selv en god, dansk Mand, som gjorde sit Fædreland og den danske Sømandsstand Ære. Hans stolte Redningsdaad d. 13. November 1872 burde være kendt af ethvert Menneske her i Landet, og naar den ikke blev det, var det først og fremmest hans Tilbageholdenhed, som var Skyld deri. I England vilde han være bleven fejret som en Nationalhelt.

Artikel bragt i:

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

16. AARGANG 1929

HÆFTE II FEBRUAR